

עומק הפשט

בס"ד, יום ג' פרשת אחרי קדושים ב' אייר
תשע"ח, מסכת נדרים - דף ב.

דיוני הלכה אקטואליים בסוגיות הנלמדות,
לעורר לב המעיין, ואין לסמוך על הדברים
הלכה למעשה.

גליון נושא:

'נדר בעליה לתורה'

'מִי שֶׁבִּרְךְ... בְּעֶבֶר שִׁיתָן...'

הקדמה לנדרים: ידועים דברי הר"ן היסודי בתחילת מסכת נדרים (דף ב. ד"ה כל כינויים), המבאר שיש שני סוגי נדרים: א. נדרי הקדש - החלים רק בחפץ שלו, ונאסרים על כל העולם. ב. נדרי איסור - השייכים אפילו בחפץ של חברו, ואפשר לאוסרם גם על יחידים.

דינים נוספים נאמרו בנדרים כגון שאפשר לומר נדר בכל לשון, ואף ב'כינויים' = לרב יוחנן פירשו לשון נכרים משובש, ולריש לקיש הכוונה לשון שחכמים חידשו לנדור בו. וכן ב'דות' = שאומר רק מקצת לשון הנדר, ונחשב כאילו אמר את כל הדיבור.

1. המנהג לנדור בעליה לתורה

המנהג המצוי בכל תפוצות ישראל להבטיח ולנדור כספים לבית הכנסת, כשקונים כיבודים (עליה לתורה, פתיחת הארון, הגבהה, וגלילה). וכן בעת ה'מי שבירך' מתחייב העולה לתורה סכום כסף, ולכל הפחות 'מתנה', לבית הכנסת. ב'מי שבירך' המנהג בהרבה בתי כנסת להוסיף את המילים בעבור שיתן מתנה לבית הכנסת 'בלי נדר', אבל במכירת הכיבודים לא נוהגים לומר 'בלי נדר'.

קיים הבדל מהותי, בין מכירת העליות שזה 'מכרז פומבי', וכאשר מצהיר סכום, מגלה דעתו שמסכים למקח, כיבוד מסוים תמורת הסכום שצוין. כך גם 'מי שבירך' אחרי העליה לתורה כאשר אומר בפירוש כמה הוא רוצה לתרום שזה התחייבות מפורשת, אולם ב'מי שבירך' שאינו אומר כלום, והגבאי אומר 'בעבור שיתן מתנה לבית הכנסת'.

א. הבטחה: כעת, יש לברר כמה דברים; תחילה צריך לדון האם בכלל חל חיוב לשלם, ומאיזה דין, שהרי העולה אינו אומר בפיו שהוא מתחייב, רק הגבאי אומר במקומו 'בעבור שיתן', וכי שייך הבטחה ונדר על ידי שליח, והלא מפורש בגמ' (שבועות דף כו:), 'גמר בליבו צריך שיוציא בשפתיו, שנאמר (ויקרא ה, ד) לְבָטָא בְשִׁפְתָּיִם?'

ב. שבת: איך מותר לנדור בשבת צדקה לבית הכנסת, הרי אסור לנדור בשבת ויו"ט, כמפורש במשנה (ביצה דף לו:): לא מקדישין לא מעריכין ולא מחרימין כו' כל אלו ביום טוב אמרו ק"ו בשבת וכו'. ומפרשת הגמ' (שם דף לז.) כי טעם האיסור גזירה משום מקח וממכר?

ג. אסור לנדור: מדוע אכן המנהג לנדור ולא חוששים למה שמבואר בגמ' ונפסק בשו"ע שאין לנדור מחשש שלא יקיים נדרו? שהרי הגמ' (נדרים דף עז:): דורשת על הפסוק (דברים כג, כג) וְכִי תַחְדַּל לְנֹדֶר לֹא יִהְיֶה בְךָ חֲטָא: כל הנודר, אף על פי שהוא מקיימו - נקרא חוטא. וכך נפסק בשו"ע (יו"ד סימן רג סעיף א) אל תהי רגיל בנדרים. כל הנודר, אף על פי שמקיימו, נקרא רשע וחוטא.

ד. בל תאחר: האם יש 'בל תאחר' כאשר חייב כסף לבית כנסת, האם דינו כנדרי צדקה והקדש, או דינו כנדר סתם.

ה. תנאי: יש שעושים 'תנאי' לכל החיים שאינו מתכון לנדור כי אם 'הבטחה להשתדל' לשלם לבית הכנסת, ויש לדון האם מועיל תנאי כזה שהוא נגד דיבורו. כמו כן צריך לברר האם יש התרה לנדר זה אולי דינו כנדר שהודר ברבים שאין לו התרה.

ו. מכרז: יש להסתפק, מה הדין כאשר הגבאי מוכר את העליות, והאדם מסמן עם ידו לגבאי שרוצה להעלות את המחיר ולקנות את העליה, אולם אינו נוקב בסכום מסוים, והגבאי מעלה את הסכום על דעת עצמו, יותר ממה שהאדם רצה. טענת הגבאי; אם אכן הקונה רצה רק במחיר מוזל, היה צריך להגיד או לסמן בידו לגבאי במהלך מכירת העליות, כך אולי אדם אחר היה קונה בסכום גבוה יותר, ומכיון שלא אמר הרי על דעת כן סימן לגבאי להעלות שיעלה כפי ראות עיניו. ועוד שכך מנהג המקום שהגבאי מעלה את המחיר באופן ריאלי (5, 10, 20, 30, 50, 80, 100 וכו'), ועקב גודל בית הכנסת אי אפשר לשמוע ממרחק רב, מה הסכום שהאדם 'לוחש'. מאידך האיש טוען שאין זה 'האדם בשבועה'. (מקוצר הגיליון, התבאר רק חלק מהדברים).

2. האם נחשב נדר?

שליח: בעשיית 'מי שבירך' בקריאת התורה, שאומר הגבאי 'בעבור שיתן', נחלקו הפוסקים האם התחייבותו נחשבת נדר או לא.

כמו תפילין: דעת האור זרוע (חלק ב הלכות שבת סימן נ), שכיון שהגבאי הוא המברך את העולה והעולה שותק ולא נודר בעצמו, אפילו אם הוא אומר לגבאי שיעשה לו 'מי שברך', בכל זאת כיון שלא אמר במפורש 'אני נודר לך' אין כאן נדר. וכן כתב בספר ערך שי (יו"ד סימן רג סעיף ה) על פי דברי הרמב"ן (ב"ב דף קכו:) לגבי קבלת נזירות, שלא מועיל על ידי שליח. וביאר הבית מאיר (אבן העזר סימן קכ סעיף ד) שהטעם משום שכתוב בנדר מוצא שפתיך תשמר, שהיא מצוה התלויה בשפתיו ונחשבת כמצוה שבגופו, ואי אפשר לעשותה על ידי שליח, כמו שאי אפשר להניח תפילין על ידי שליח, ביסוד זה האריך בקצות החושן (סימן קפב ס"ק א) לתרץ קושית התוס' רי"ד (קידושין תחילת פרק שני) מדוע לא מועיל שליחות על הנחת תפילין. ולפי דבריו גם ב'מי שברך' כיון שהעולה אומר רק את הסכום, ממילא נחשב כאילו עושה את הגבאי שליח שלו לנדר, ואינו מועיל.

ואמנם סיים שם שלפי דעת המרדכי הנודר צדקה על ידי הגבאי, כן נחשב נדר, וכן דעת הרדב"ז (חלק א סימן יח). ובקצות (סימן קכג ס"ק ד) מביא בזה מחלוקת. והנודע ביהודה (קמא יו"ד סימן סז) כתב שנדר על ידי שליח מועיל, אם מינה אותו במפורש. ולפי דבריו יתכן שלא יועיל, כיון שהעולה לא ממנה את הגבאי במפורש, שינדר עבורו. ובדין הזה הסתפק בשו"ת מהר"ם בריסק האם מה שרמז לו שיעשה לו 'מי שברך', נחשב מינוי וחל שליחות, או לא. כיום כיון שהגבאי עושה לכל אחד אולי אפילו אין בכך רמיזה, ואולי מינוי הגבאי לתפקידו נחשב מינוי שליחות כללי, וצ"ע.

עבר או עתיד: בשו"ת מהרש"ם (חלק א במפתחות לחלק יו"ד אות עו) משמע שיש חילוק בין אם הגבאי אומר 'שנדר כסף' לשון עבר, שלא חל הנדר, לבין מה שנוהגים היום שהגבאי אומר 'בעבור שיתן' שהוא לשון עתיד והעולה אומר את הסכום, שבאופן הזה כן חל הנדר.

3. מחשבה

נדרי צדקה: באופן אחר ניתן לומר שחל הנדר שלו, אפילו אם הגבאי לא נחשב כשלוחו, והוא מטעם שהרי הנודר חושב בלבו לתת, כמה שאמר, ומבואר ברמ"א (יורה דעה סימן רנח סעיף יג) שנדרי צדקה חלים במחשבה. וכן מבואר בדובב מישרים (חלק א סימן פז) שחל הנדר על ידי מחשבתו. ובשבט הלוי (חלק ד סימן קכה) הוסיף, שהטעם הוא משום שהעולה עומד ליד הגבאי ושומע את ה'מי שבירך' ומקבל בלבו לקיימו, ולפעמים גם אומר את סכום הנדר, ממילא לא גרע מהנודר צדקה במחשבה. (לפי הטעם הזה, יוצא שאם בלבו באמת חשב בפירוש לא לתת, ההתחייבות לא חלה).

לא הוציא בשפתיו: בשו"ת מהרש"ם (חלק ה סימן פד) הביא מדברי הטורי אבן (חגיגה דף י) שגם לפי השיטה שאם גמר בלבו צריך לקיים, אבל אם התכוין להוציא את הדבר בשפתיו ולא הוציא אינו חל, וכיון שכאן אינו רק חושב, אלא סומך על אמירת הגבאי, אינו חל מחמת מחשבתו. ובסיום דבריו כותב, שהנדון הזה שונה מהטורי אבן. ויתכן לבאר את כוונתו, שכיון שהוא הרי לא הוציא בפיו, ממילא לא נחשב שסומך על דיבורו.

סיטומתא: הערך שי כתב, שאמנם אין לחייבו מדין נדר, אך יש לחייבו לתת, מדין סיטומתא שמבואר בבבא מציעא (עד). שנחשב כקנין משום הסכמת הסוחרים. אמנם המהרש"ם (חלק ה סימן

פד) חולק שאי אפשר לחייב מדין סיטומתא, והוכיח דבריו מכך שאין כופין בצדקה לפי כמה שיטות, וכל שכן שאין יורדין לנכסיו, אם כן מוכרחים לומר שאין חיוב ממון מכח סיטומתא.

סיכה משרדית: בחלק מבתי הכנסת, המתפלל מקבל כמין כרטיסיה, ומסמן עם סיכה או קליפס את הסכום שהתחייב. ויש לדון אם פעולה זו מחייבת אותו כדין 'סיטומתא', או שמא מטרת הקליפס היא רק להזכיר את סכום החיוב ולא ליצור אותו.

ידות נדרים: הג"ר נפתלי נוסבוים שליט"א (מובא במעדני אשר שנת תשס"ח פרשת מטו"מ) מחדש שיש לחייבו מדין יד של נדר, מכיון שאמנם הגבאי נדר, אבל העולה אמר את הסכום, ממילא דומה הדבר לאדם שאמר 'אֵהָא' ונזיר עובר לפניו, שהדין הוא שנהיה נזיר בכך (נזיר דף ב:). וכוונתו, שהרי הגמ' (נדרים דף ז.) נשאתר בספק האם יש יד לצדקה או לא, ונפסק בשו"ע (יו"ד הלכות צדקה רנח סעיף ב) לחומרא שיש יד לצדקה (י.ז.ו.).

אמירת אמן: עוד הוסיף במעדני אשר שכיון שהעולה עונה אמן על ה'מי שברך', לכן נחשב קבלת הנדר. אכן, יש מפקפקים בסברא זו, וטענתם שכונתו באמן על הברכה, ולא הסכמה על מה שנדר, ואין מכך הוכחה שמסכים.

4. האם יש איסור להבטיח כסף בשבת?

בכל תפוצות ישראל מקדמת דנא, נהגו ב'מי שברך' לומר 'בעבור שיתן'. בפוסקים מובאות כמה שיטות במנהג הזה:

אינו אומר סכום: האור זרוע (חלק ב הלכות שבת סימן נ) אוסר לומר את גובה הסכום שמתחייב העולה, אבל מותר כאשר הגבאי מברכו, והוא שותק ואינו נודר, וההיתר הזה הוא אפילו אם מבקש מהגבאי במפורש שיעשה לו 'מי שברך', כיון שאינו אומר במפורש 'אני נודר לך'.

צורך מצוה: הרמ"א (או"ח סימן שו סעיף ו) מצטט את דעת האור זרוע שאסר לומר בפיו כמה מתחייב בנדר, וחולק עליו שהמנהג להקל גם בכך, כיון שזהו 'צורך מצוה'.

הנדר לא חל: בשו"ת מהר"ם בריסק (חלק ב סימן ט) הביא את דברי הרמ"א, שהתיר גם כאשר מזכיר סכום, וכתב טעם נוסף להתיר, משום שבאמת הנדר לא חל, כי 'לא שייך שליחות בנדר ושבועה, בדבר שאינו מחוייב בו'. ומבסס דבריו על שיטתו של החתם סופר.

5. איסור לנדור

האם טוב לידור: מבואר בגמ' (נדרים דף ח.) מנין שנשבעין לקיים את המצוה שנאמר: נִשְׁבַּעְתִּי וְאֶקְיָמָהּ לְשִׁמּוֹר מִשְׁפָּטִי צִדְקָה. כי מותר לאדם לזרז את עצמו. ונחלקו התנאים (נדרים דף ט.); לרבי מאיר טוב אֲשֶׁר לֹא תִדָּר וגו' - טוב מזה ומזה שאינו נודר כל עיקר. ולרבי יהודה, יותר טוב משניהם, הנודר ומשלם. ונפסק בשו"ע (יורה דעה סימן רנז סעיף ד), 'צריך ליזהר מלידור, ואם פוסקים צדקה וצריך לפסוק עמהם, יאמר בלא נדר'.

נדר או נדבה: לדעת החכמת אדם (שער איסור והיתר כלל צא סעיף ב), כיון שהנודר נקרא חוטא אף על פי שמקיימו, לכן יזהר האדם מאד לא לנדור שום נדר, אפילו נדרי מצוה או לצדקה, ואם קובע לתת צדקה, יאמר במפורש שאינו מקבל עליו בנדר. וכן נקט הקיצור שולחן ערוך (סימן סז סעיף ג) כדבריו.

מאיך בשו"ת תורה לשמה (סימן צא, בדברי השואל שם - ומשמע בתשובה שהסכים לדבריו) כתב שלא יועיל לו לומר 'בלי נדר', כיון שהגבאי אומר את ההתחייבות בפניו ובהסכמתו ולא מזכיר שום תנאי, ולכן מתחייב הוא בנדר אפילו אם הוא יגיד בלחש 'בלי נדר'. אבל כתב להתיר, במקרה שאחד רוצה לקבל עליה בשבת וזו האפשרות היחידה שלו, על פי הגמ' (נדרים דף י.) חסידים הראשונים היו מתאווין להביא קרבן חטאת, עומדים ומתנדבים נזירות למקום, כדי שיתחייבו קרבן חטאת. ופירש שם הר"ן, כיון שעושים כך בשביל כוונה זו, ממילא נחשב נדבה.

'כשיתן' בתשובות והנהגות (כרך ב סימן תעו) כתב שלמרות שאומרים 'בלי נדר' בכל זאת יש כאן התחייבות לצדקה, ודבריו מועילים רק כדי להציל אותו מאיסור נדר, אבל לא פטר את עצמו

פנינים

לחץ...

דבר מצוי, כאשר מגיע אדם לבית כנסת, והגבאי מכבד אותו בעליה לתורה (מצוי כאשר אין כהן אחר, או סתם שמכבדים אורח), אחר כך ב'מי שברך' אומר הגבאי 'בעבור שיתן מתנה לבית הכנסת'.

וכאן הבן שואל, האם חל חיוב על העולה בעל כרחו, כאשר הגבאי לא שאל מקודם את העולה אם הוא מעוניין לתת 'מתנה לבית הכנסת', שהרי הלכה מפורשת היא **בשו"ע** בהלכות קריאת התורה, שאם כיבדו אדם לעלות לתורה אסור לו לסרב, ואם כך יוצא שהגבאי מחייבו לתת מתנה לבית הכנסת שלא מרצונו, ומי אמר שדבר כזה מחייב?

ומה הדין כאשר הגבאי לוחץ על העולה לתורה לתרום סכום שלא חשב לתת, האם הוא מחוייב ליתנו?

לענין מתנה מבואר בגמ' (בבא מציעא דף כב.) במעשה של מר זוטרא ורב אשי שהיו בבוסתנא של מרי בר איסק, שהסכמה לתת את המתנה מפני הבושה, אינה נחשבת מתנה.

וכתב שם **החכמת מנוח** (בבא מציעא כב.) שמוכח מכאן, שמתנה שאדם נותן מפני הבושה, יש בה משום גזל ואסור לקבלה, ועל כך נאמר וְשׂוֹנֵא מִתְּנוּת יִחִיה.

אולם אין זה הוכחה לכאן, כי שם הרי זה בגדר 'תליוהו ויהיב', אבל על 'מי שבירך' זה 'תליוהו וזבין', כי קיבל בתמורה ברכה. מאידך יתכן שאף אם הברכה תלויה בכסף, האדם מוכן לא לתת כסף ולא יתברך. מטעם נוסף יש לחלק שבגמ' בבבא מציעא המתנה לעצמו, אבל לגבי תרומה לבית הכנסת הרי 'כופין בדברים על הצדקה'.

לדעת הג"ר **ישראל יעקב פישר זצ"ל** (הליכות אבן ישראל שבת הלכות קריאת התורה), ש'מתנה' נקראת אפילו כשנותן פרוטה, ואין צריך לתת דוקא 5 שקל. כמו כן אמר שאם אינו מוכיח שרוצה, כגון שכיבדו אותו בעליה ואחר כך אומרים בעבור שיתן, אינו מחייבו כלום. שהרי התברך בעבור שיתן' ואם לא יתן לא יתברך ומה בכך. עכ"ד.

אכן אם הבית כנסת, עושה תנאי בקביעת שיעור ה'מתנה', מסתבר שמתחייב לפי מנהג המקום. וכגון בבית הכנסת 'זכרון משה' ירושלים, יש מודעה 'מתנה' לכל הפחות 5 שקל. וכן אם העולה אומר 'ואת פלוני ואת פלמוני', מוכיח שניחא דעתו בזה ומתחייב בכך.

יש גבאים שנוהגים לומר, בעבור שיתן 'מתנה חשובה' לבית הכנסת, ויש לדון מה גדר של 'מתנה חשובה'. ❖

מההתחייבות של כל היוצא מפיו יעשה, ועדיין יש חשש שישכח ולא ישלם. ולכן הורה לגבאי שלא יאמר 'בעבור שיתן' אלא לומר 'כשיתן', ואז ודאי לא יוכל לבוא לידי מכשול. וכתב **השבט הלוי** (חלק ד סימן קכה) שטוב לא להזכיר כלל לשון נדר ב'מי שברך' אחר קריאת התורה.

מנהג קדום: מאידך **לדעת הג"ר משה פיינשטיין זצ"ל** (דברות משה נדרים פרק א סימן יא הערה נ, אגרות משה חלק ט יו"ד סימן כה) הביא שהוא מנהג קדום שהעולה לתורה נודר צדקה, וכן נהגו לנדר בימים נוראים וברגלים, כאשר מזכירין נשמות, כמפורש **בשו"ע** (סימן תרכא סעיף י), והטעם שהנהיגו כך כיון שאם היו אומרים 'בלי נדר', יהיו הרבה כאלו שיאמרו ולא ישלמו לאחר מכן ביום חול, ועוד שסמכו על כך שהגבאים ידרשו ממנו את מה שנדר, ולכן אין חשש לשכחה. ומוסיף רבי משה, שאין יכול לחזור בו, אף אם יאמר בלב 'בלי נדר', שכן 'דברים שבלב אינם דברים', והרי לאזני השומעים נשמע שיש כאן נדר.

בספר **שערי חיים על השערי אפרים** (שער י ס"ק לח) הביא בשם התרומת הדשן, שנהג שלמחרת החג לא טעם כלום, עד ששילם את הנדר בעד הנשמות.

6. דוֹבֵר אֶמֶת בְּלִבּוֹ

חצי מהסכום: בשו"ת מהר"ם בריסק (חלק ב סימן ט) דן כאשר אורח התחייב לתת עשרים מטבעות של אותו מקום, בגלל ששמע שכך התחייבו האחרים, והבין שכך נהוג להתחייב, ולאחר מכן התברר לו שהם מתכוונים באמת לחצי מהסכום הזה, האם תלוי במה שהנודר חשב, או שתלוי במה שהגבאי אמר, משום שהוא השליח שלו לומר את ה'מי שברך', והוא חשב על חצי מהסכום.

וצידד שלכאורה אין פיו ולבו שוים, כיון שהשליח מתכוין לומר עשרים כמו המנהג בעיר, ואילו המשלח דעתו על עשרים אמתיים, ולכן באופן כזה לא יחול כלום. ובתחילת דבריו כתב שצריך לתת לפחות את הסכום הקטן. ובסוף דבריו אחר פילפולים רבים, הסיק שאם רוצה לצאת את דעת הריטב"א (שמביא שם) ולהיות דוֹבֵר אֶמֶת בְּלִבּוֹ, צריך לתת את כל מה שחשב לתת.

7. בלי נדר

חייב לשלם: בספר כל נדרי להג"ר יצחק אליהו שטסמן שליט"א (עמוד קנד קנה) מאריך להוכיח, שגם כאשר אומר בפירוש 'בלי נדר' עדיין הוא מחויב לשלם. והביא שכך דעת הרבה פוסקים, הגרי"ש אלישיב זצ"ל (הובא בשבט הלוי חלק י סימן קנו) הגר"ש הלוי וואזנר זצ"ל (שבט הלוי חלק י סימן קנו) הגר"מ שטרנבוך שליט"א (תשובות והנהגות חלק ג סימן קס), שיש כאן קבלה גמורה רק בלי חומרא של נדר גמור.

והמקורות מכמה פסוקים; כָּכָל הַיּוֹצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה, וְהַיּוֹצֵא מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ, שְׂאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עֲוֹלָה וְלֹא יִדְבְּרוּ כִזְב, פוסק צדקה ברבים, גונב דעת העליון והבריות. ובמקום שיש מכרז על הכיבודים, ו'קונה' עליה בתמורה לסכום שהתחייב, יש עליו חיוב מצד דיני מקח וממכר.

זיכוי לאחרים: והוסיף בתשובות והנהגות (כרך ב סימן תעו) שהוא נוהג פעם בתקופה, לתת סכום כסף לצדקה, ולזכות אותו על ידי אחר, עבור אלו שהתחייבו 'מתנה לבית הכנסת' ולא נתנו, כי לעיקר ההתחייבות של 'מתנה' מספיק פרוטה עבור כל אחד, ואחד יכול לשלם עבור הבטחת חבירו, וכמבואר בגמ' בנדרים (בתחילת פרק ד) שאפשר לתת מחצית השקל במקום חבירו.

ואפילו אם הנודר התכוין לתת דוקא משלו, בכל זאת ודאי שמועיל לזכות עבורו, כי אז הכסף ניתן משלהם, ובכך מציל את כל אלו שהתחייבו עם נדר או בלי נדר ואינם משלמים, מאיסור 'בִּפְיָךְ זו צדקה' של שהתחייבות אף שאין כאן נדר, וכן מחשש איסור בל תִּאָּחֵר שחמור מאד, ומסיים שכך ראוי לעשות ומצוה גדולה היא להציל רבים מעוון.

וראה בספר כל נדרי (עמוד תקצט סעיף מז הערה קכ) נדר לתת מעות לצדקה או לבית הכנסת, ושילם אחר במקומו, נחלקו הפוסקים אם יצא הנודר ידי נדרו או לא.

ושמעתי מהג"ר יצחק אליהו שטסמן שליט"א מחבר הספר הנפלא כל נדרי, אמירה שהזכיר בה בפירוש 'בלי נדר', הובא בספר כל נדרי (פרק א הערה לד) שדבר זה תלוי לפי משמעות הלשון, ונתפרש שם שכפי שמקובל היום, כשאומרים 'בלי נדר' מתכוונים לומר שאני לא כל כך מתכוין לעשות את זה, ממילא אין חשש, וכפי ששמע מכמה פוסקים, שאם אומר 'בלי נדר' אין חשש.

סיכום הגיליון:

8. דינים העולים

הבטחה: יש אומרים שההבטחה בעליה לתורה אינה נדר שאין נדר על ידי שליח, ומכל מקום הרי זה הבטחה שמחויב לקיימה. ויש חולקים דהרי זה נדר.

שבת: כיון שהחזן אומר בעבור שיתן, אין בזה איסור לנודר בשבת, ועוד שזה צורך מצוה.

בלי נדר: גם כאשר אדם אומר בלי נדר מחויב לקיים הבטחתו. ויש שכתבו שכיום בלי נדר פירושו שאינו מתכוון כל כך לעשות את זה ואין כאן התחייבות כלל. ❖

'עומק הפשט'

נייד: 052-7687405 | פקס: 02-6507823 | 5047867@gmail.com

הודעה:

נשאר כמות מצומצמת

של אוגדן גיליונות

'עומק הפשט'

(1-135)

המחיר 30 ₪

ניתן להשיג בחנות

'ספרי הישיבה' רחוב

בית ישראל 3 ירושלים

הנושא לשבוע הבא;

נדרי צדקה במחשבה – נדרים דף ז.

אפשרות להנצחה; לע"נ, לרפו"ש, לישועה, וכדומה!

ניתן לשלוח - רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל

תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות

הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ,

תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

וכן בקו הצדקה 073-2757000 יש להקיש עבור קוד 1529.

הודעה:

ניתן לקבל את העלון כל

שבוע במייל, להצטרפות

יש לשלוח בקשה במייל:

5047867@gmail.com